

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
психології та соціальних наук

Яна РАЄВСЬКА
30» серпня 2024 р.

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри
психології

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри Яна РАЄВСЬКА
(підпис)

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МИСТЕЦТВО НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА АРГУМЕНТАЦІЇ»**

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	053 Психологія
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий) рівень
Освітня кваліфікація:	доктор філософії з психології
Освітньо-наукова програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Мистецтво наукової комунікації та аргументації
Шифр і назва спеціальності	053 Психологія
Освітньо-наукова програма	Психологія (підготовка докторів філософії)
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова (ВК1, дисципліна вільного вибору здобувача)
Кількість кредитів і годин	3 кредити ЄКТС / 90 годин. Лекції: 12 годин; практичні (семінарські) заняття: 24 години; самостійна робота: 54 години.
Термін вивчення дисципліни	1 курс, II семестр
Мова викладання	українська (з елементами англомовної наукової комунікації)
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-psiologi/disciplini-vilnogo-viboru.html

Структура курсу

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Мистецтво наукової комунікації та аргументації» належить до вибірових освітніх компонентів (ВК1) освітньо-наукової програми «Психологія» підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» і вивчається у II семестрі першого року навчання. Курс формує цілісну систему умінь, без яких результат дослідження не стає фактом науки: здатність будувати коректну аргументацію, доводити власну наукову позицію, писати й редагувати академічні тексти різних жанрів, публічно презентувати результати дослідження, вести наукову дискусію, працювати з рецензіями та критикою, а також пояснювати зміст і значення психологічного дослідження нефаховим аудиторіям. Особливу увагу приділено логічним основам аргументації та типовим помилкам доведення, доказовості тверджень у психологічному тексті, етиці наукової комунікації, а також прозорому й відповідальному використанню цифрових інструментів і генеративного штучного інтелекту. Дисципліна безпосередньо забезпечує підготовку публікацій, апробацію результатів на конференціях і публічний захист дисертації.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: закономірності, норми, жанри та інструменти наукової комунікації в психології; структура і критерії коректності наукової аргументації; засоби доведення й обґрунтування наукових положень в усних і письмових формах академічного мовлення.

Мета курсу: сформувати у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатність будувати логічно коректну та етично відповідальну наукову аргументацію й ефективно комунікувати результати власного психологічного дослідження у письмовій та усній формах державною та іноземною мовами – у фаховому, міждисциплінарному й публічному просторі.

Завдання навчальної дисципліни:

1. розкрити сутність, моделі, канали та учасників наукової комунікації; схарактеризувати систему академічних жанрів у психології;

2. сформувати знання про структуру аргументації (теза – аргумент – демонстрація), види й ієрархію аргументів, критерії достатності доказової бази в психологічному дослідженні;

3. сформувати вміння виявляти та усувати логічні помилки, некоректні прийоми полеміки, когнітивні упередження й надінтерпретацію результатів;

4. навчити структурувати науковий текст за логікою IMRaD, готувати анотацію, тези, статтю, розділ дисертації, супровідний лист до редакції;

5. сформувати вміння публічно презентувати результати дослідження (конференційна доповідь, постер, презентація даних) з урахуванням типу аудиторії й регламенту;

6. сформувати навички ведення наукової дискусії, рецензування, асертивної відповіді на критику та конструктивного зворотного зв'язку;

7. розвинути вміння популяризувати наукове психологічне знання, уникаючи спрощення, сенсаційності та стигматизації;

8. сформувати культуру академічної доброчесності та прозорого декларування використання цифрових інструментів і штучного інтелекту в науковій комунікації.

Пререквізити навчальної дисципліни: «Філософія науки» (ОК2); «Методологія і логіка наукового дослідження» (ОК3); «Методологія і методи наукових психологічних досліджень» (ОК4); «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (ОК1); компетентності другого (магістерського) рівня вищої освіти з психології.

Постреквізити навчальної дисципліни: «Право інтелектуальної власності та академічна доброчесність у науковій діяльності» (ОК11); «Методика викладання психології та інноваційні технології навчання у вищій школі» (ОК10); асистентська педагогічна практика (ОК12); вибіркові дисципліни ВК3, ВК4, ВК6; підготовка наукових публікацій, апробація результатів дослідження та публічний захист дисертації.

Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність (ІК)	ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності,

	саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним. СК7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства. СК10. Здатність до рефлексивного управління власною науково-дослідною та науково-педагогічною діяльністю на засадах супервізії, інтервізії й менторства, до побудови індивідуальної траєкторії наукового розвитку та інтеграції у національні й міжнародні дослідницькі мережі.
Програмні результати навчання (РН)	РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок. РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності. РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій. РН13. Здійснювати рефлексивний аналіз власної дослідницької та науково-педагогічної практики із застосуванням супервізійних, інтервізійних і менторських моделей, планувати та коригувати індивідуальну траєкторію наукового і професійного розвитку, презентувати результати в межах національних та міжнародних наукових мереж.

Зміст навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семін.), год.	Самост. робота, год.
Змістовий модуль 1. Наукова комунікація та логіка аргументації				
Тема 1	Наукова комунікація як система: моделі, канали, учасники, жанри. Комунікаційний профіль дослідника.	2	3	7
Тема 2	Логічні основи наукової аргументації: теза, аргумент, демонстрація. Модель Тулміна. Види й сила аргументів.	2	3	7
Тема 3	Критичне мислення в аргументації: логічні помилки, некоректні прийоми полеміки, когнітивні упередження, надінтерпретація даних.	1	3	7
Тема 4	Письмова наукова комунікація: логіка IMRaD, анотація, тези, стаття, розділ дисертації. Аргументація в тексті.	2	3	7
<i>Модульна контрольна робота 1</i>				

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семін.), год.	Самост. робота, год.
Змістовий модуль 2. Публічна презентація, дискусія та відповідальна комунікація				
Тема 5	Усна презентація результатів дослідження: композиція доповіді, візуалізація даних, постер, регламент.	2	3	7
Тема 6	Наукова дискусія та рецензування: peer review, відповідь на зауваження, асертивність, управління запереченнями.	1	3	6
Тема 7	Популяризація психологічного знання: комунікація з нефаховими аудиторіями, медіа, ризики спрощення й стигматизації.	1	3	6
Тема 8	Етика наукової комунікації, академічна доброчесність, цифрові інструменти та ІІІ у наукових текстах і презентаціях.	1	3	7
<i>Модульна контрольна робота 2</i>				
Разом:		12	24	54

Форма підсумкового контролю – залік.

Методи навчання: проблемна та оглядова лекція, лекція-дискусія, лекція-провокація; семінар-дискусія та семінар-дебати; риторичний і презентаційний практикум із відеозаписом та розбором виступів; аналітичне читання й реконструкція аргументації наукових текстів; письмовий практикум (анотація, тези, фрагмент статті, відповідь рецензентові); кейс-метод; рольова гра «редакція – автор – рецензент»; взаємне рецензування (peer feedback); проектно-дослідницький метод (індивідуальне науково-комунікаційне портфоліо); публічний захист матеріалів; рефлексивні методи.

Методи оцінювання: усний контроль (опитування, доповідь, участь у дискусії та дебатах, презентація); письмовий контроль (анотація, тези, аналітична реконструкція аргументації, рецензія, відповідь на зауваження); практичний контроль (виступ, постер, презентація даних); тестовий контроль (модульні контрольні роботи); захист індивідуального науково-комунікаційного портфоліо; самоконтроль, взаємооцінювання та рефлексивний самозвіт.

Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Для якісного викладання та опанування курсу використовуються: навчальні аудиторії, обладнані мультимедійним проектором, комп'ютерами та засобами аудіо- і відеозапису виступів; фліпчарт і матеріали для підготовки постерів; доступ до мережі Інтернет; наукова бібліотека Академії та доступ до наукометричних баз (Scopus, Web of Science). Використовуються офіційний сайт МАУП (<http://maup.com.ua>), система дистанційного навчання Академії, онлайн-платформи для відеоконунікації, програмне забезпечення для підготовки презентацій і візуалізації даних, референс-менеджери (Zotero, Mendeley), сервіси перевірки текстових збігів, редактори академічного тексту та сервіси перевірки англomовного письма.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на **поточний і підсумковий (семестровий)**. Окремим накопичувальним видом контролю є захист індивідуального науково-комунікаційного портфоліо.

Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять і має на меті систематичну перевірку засвоєння теоретичного матеріалу та сформованості практичних умінь будувати й аналізувати аргументацію, готувати академічні тексти, презентувати результати дослідження та вести наукову дискусію. Формами поточного контролю є: усне

опитування; участь у дискусії та дебатах; аналітична реконструкція аргументації наукового тексту; підготовка письмових фрагментів (анотація, тези, абзац-аргумент); виступ із доповіддю та презентацією; взаємне рецензування; виконання завдань для самостійної роботи.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, дебати); письмовий контроль (анотація, тези, рецензія, аналітичний огляд); практичний контроль (презентація, постер, відповідь на зауваження); тестовий контроль; спостереження; проблемні ситуації.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі заліку. Залік виставляється за результатами накопичення рейтингових балів упродовж семестру без проведення окремого підсумкового заходу за умови виконання всіх обов'язкових видів робіт і набуття не менше ніж 60 балів зі 100. Здобувачі, які набрали 35-59 балів, складають залік у терміни, визначені нормативними документами Академії, після доопрацювання невиконаних видів робіт.

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Оцінювання результатів навчання здійснюється за модульно-рейтинговою системою із застосуванням 100-бальної шкали. Максимальна кількість балів, яку може накопичити здобувач за всі види навчальної роботи з дисципліни, становить 100.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20	40
Модульна контрольна робота	15	15	30
Індивідуальне науково-комунікаційне завдання (портфоліо)	15	15	30
Разом	50	50	100

Поточний контроль оцінюється в межах до 40 балів (робота на заняттях і самостійна робота); модульні контрольні роботи – до 30 балів (дві МКР по 15 балів кожна); індивідуальне науково-комунікаційне портфоліо – до 30 балів (два етапи по 15 балів). Мінімальна сума балів, за якої дисципліна вважається зарахованою, становить 60.

Критерії оцінювання роботи на практичних (семінарських) заняттях. Оцінюються: володіння понятійним апаратом наукової комунікації та логіки; коректність побудови й реконструкції аргументації; якість письмових фрагментів (точність формулювань, структурованість, відповідність жанру); переконливість і регламентованість усного виступу; конструктивність участі в дискусії та взаємному рецензуванні; дотримання академічної доброчесності й етики наукової комунікації.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі та оцінюється до 15 балів. Оцінювання (частка правильно виконаних завдань): «відмінно» – понад 90 %; «дуже добре» – 82-89 %; «добре» – 75-81 %; «задовільно» – 68-74 %; «достатньо» – 60-67 %; «незадовільно» – менше 60 %. Відсутність роботи – 0 балів.

Критерії оцінювання індивідуального науково-комунікаційного портфоліо (30 балів). Портфоліо готується на матеріалі власного дисертаційного дослідження здобувача і складається з двох етапів.

Етап 1 (до 15 балів, змістовий модуль 1) – письмовий блок: анотація дослідження українською та англійською мовами; тези доповіді; розгорнутий аргументаційний абзац із доказовою базою; список джерел, оформлений за чинним стилем. Критерії: відповідність

жанру й структурі (до 5); логічна коректність і достатність аргументації (до 5); мовна та стилізова якість, коректність покликань і оформлення (до 5).

Етап 2 (до 15 балів, змістовий модуль 2) – публічний блок: конференційна доповідь (7-10 хв) із презентацією або постером, відповіді на запитання аудиторії, письмова відповідь на рецензію опонента та рефлексивний самозвіт. Критерії: композиція й переконливість виступу, дотримання регламенту (до 5); якість візуалізації даних (до 5); коректність і асертивність відповідей на запитання та зауваження, глибина рефлексії (до 5).

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	зараховано
75-81	C	добре	зараховано
68-74	D	задовільно	зараховано
60-67	E	достатньо	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту» та нормативних документів Академії (<https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/akademichna-dobrochesnist.html>). Усі письмові роботи, тези, презентації та матеріали портфоліо мають бути оригінальними, супроводжуватися коректними покликаннями на першоджерела й перевіркою на текстові збіги. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Окремо неприпустимими в науковій комунікації є приписування собі чужих ідей і формулювань, некоректне цитування, неправдиве покликання на джерело, маніпулювання даними та вибіркове подання результатів. За порушення передбачено академічну відповідальність згідно з нормативними документами Академії.

Політика етики наукової комунікації. Наукова дискусія ведеться на засадах поваги до опонента, критики позиції, а не особи, добросовісного відтворення чужих аргументів і готовності визнати помилку. Неприпустимими є дискредитація опонента, некоректні прийоми полеміки та маніпулятивний вплив на аудиторію. У навчальних матеріалах і прикладах використовуються знеособлені (деідентифіковані) дані; під час презентації результатів досліджень за участю вразливих категорій населення дотримуються вимог недискримінації, дестигматизації та захисту гідності учасників дослідження.

Політика щодо відвідування, дедлайнів і перескладання. Відвідування занять є обов'язковим; пропущені заняття відпрацьовуються у визначений викладачем спосіб. Оскільки значна частина курсу є практикумом усної комунікації, обов'язковими для зарахування є публічний виступ і участь у процедурі взаємного рецензування. Етапи портфоліо виконуються у встановлені терміни; роботи, подані з порушенням дедлайну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Перескладання здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами Академії.

Політика щодо оскарження. Здобувач має право на вмотивоване оскарження результатів оцінювання у порядку, визначеному нормативними документами Академії, звернувшись до викладача, завідувача кафедри або гаранта освітньо-наукової програми.

Політика використання цифрових інструментів та інструментів штучного інтелекту. Використання цифрових інструментів, наукометричних баз, референс-менеджерів і генеративного штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб пошуку, структурування та мовного редагування текстів за умови прозорого декларування (із зазначенням інструмента та характеру його застосування), критичної перевірки результатів і збереження авторства та відповідальності здобувача. Неприпустимими є подання згенерованого тексту як власного без декларування, генерування покликань і даних, а також делегування інструментам формулювання наукових висновків. Аргументація, інтерпретація результатів і публічний виступ виконуються здобувачем самостійно.

Політика сталого розвитку. Викладання дисципліни узгоджується із Цілями сталого розвитку ООН, насамперед із Ціллю 4 «Якісна освіта», Ціллю 10 «Зменшення нерівності» (недискримінаційна та інклюзивна комунікація), Ціллю 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» (добročесність, прозорість, протидія дезінформації) і Ціллю 17 «Партнерство заради стійкого розвитку» (міжнародна академічна співпраця). Заохочуються відповідальна популяризація наукового знання та ощадливе використання ресурсів.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне забезпечення дисципліни включає: силабус дисципліни; конспект (тексти) лекцій; методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять; методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів; методичні рекомендації до індивідуального науково-комунікаційного портфоліо; добірку наукових текстів для аналітичного читання та реконструкції аргументації; банк завдань для модульних контрольних робіт; оцінні рубрики (чек-листи) для усного виступу, письмової роботи та рецензії; перелік питань до заліку (додаток 1).

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Конверський А. Є. Логіка : підручник. 2-ге вид., виправл. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 320 с.
2. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 240 с.
3. Колотілова Н. А. Риторика : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 232 с.
4. Семенов О. М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід : навчальний посібник. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 190 с.
5. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навчально-методичний посібник. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
6. American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association. 7th ed. Washington, DC : American Psychological Association, 2020. 428 p.
7. Toulmin S. E. The Uses of Argument. Updated ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. 247 p.
8. Swales J. M., Feak C. B. Academic Writing for Graduate Students: Essential Tasks and Skills. 3rd ed. Ann Arbor : University of Michigan Press, 2012. 418 p.

Додаткова література

1. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 3-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 426 с.
2. Walton D. Fundamentals of Critical Argumentation. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 358 p.
3. Cargill M., O'Connor P. Writing Scientific Research Articles: Strategy and Steps. 3rd ed. Hoboken : Wiley-Blackwell, 2021. 240 p.

4. Alley M. The Craft of Scientific Presentations: Critical Steps to Succeed and Critical Errors to Avoid. 2nd ed. New York : Springer, 2013. 286 p.
5. Bucchi M., Trench B. (eds.) Routledge Handbook of Public Communication of Science and Technology. 3rd ed. London : Routledge, 2021. 328 p.
6. Tufte E. R. The Visual Display of Quantitative Information. 2nd ed. Cheshire : Graphics Press, 2001. 197 p.
7. Kahneman D. Thinking, Fast and Slow. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2011. 499 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: <http://maup.com.ua>
2. APA Style (Американська психологічна асоціація). URL: <https://apastyle.apa.org>
3. Committee on Publication Ethics (COPE). URL: <https://publicationethics.org>
4. EQUATOR Network – стандарти звітування про дослідження. URL: <https://www.equator-network.org>
5. Open Science Framework (OSF). URL: <https://osf.io>
6. Elsevier Researcher Academy. URL: <https://researcheracademy.elsevier.com>
7. APA PsycNet. URL: <https://psycnet.apa.org>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
9. Google Scholar. URL: <https://scholar.google.com>

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МИСТЕЦТВО НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА АРГУМЕНТАЦІЇ»

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Спеціальність 053 Психологія. ОНП «Психологія». Вибіркова дисципліна (ВК1), 3 кредити ЄКТС / 90 год, II семестр, підсумковий контроль – залік.

1. Методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять

Практичні (семінарські) заняття (24 год.) мають характер комунікативного практикуму. Вони спрямовані на засвоєння понятійного апарату наукової комунікації та логіки, відпрацювання вмінь будувати й реконструювати аргументацію, готувати академічні тексти різних жанрів, публічно презентувати результати дослідження та вести наукову дискусію. Провідними формами роботи є семінар-дискусія, дебати, риторичний практикум із відеозаписом виступів, письмовий практикум, рольова гра «автор – рецензент – редактор», взаємне рецензування.

Порядок підготовки до заняття: опрацювати конспект лекції та рекомендовані джерела; підготувати матеріал на основі власного дисертаційного дослідження (фрагмент тексту, тези, слайди); виконати письмові й аналітичні завдання; за потреби підготувати доповідь чи презентацію.

Наскрізний принцип курсу: усі практичні завдання виконуються на матеріалі власного дослідження здобувача, тож упродовж семестру накопичується готовий до використання науково-комунікаційний продукт (анотація, тези, доповідь, презентація, відповідь рецензентові).

Критерії оцінювання роботи на занятті: володіння термінологією; логічна коректність аргументації; якість письмових фрагментів; переконливість і регламентованість виступу; конструктивність участі в дискусії та взаємному рецензуванні; дотримання академічної доброчесності й етики наукової комунікації. Робота на заняттях разом із самостійною роботою оцінюється в межах до 40 балів за семестр.

Семінар 1 (Тема 1, 3 год.). Наукова комунікація як система

Питання для обговорення:

1. Наукова комунікація: сутність, функції, моделі (лінійна, діалогічна, мережева).
2. Формальні й неформальні канали; внутрішньонаукова, міждисциплінарна та публічна комунікація.
3. Система академічних жанрів у психології та їхні комунікативні завдання.
4. Комунікаційний профіль дослідника: ORCID, Google Scholar, репозитарії, наукові мережі.

Практичні завдання:

1. Побудувати «карту комунікації» власного дисертаційного дослідження: аудиторії, канали, жанри, очікувані результати.
2. Схарактеризувати три цільові аудиторії свого дослідження та сформулювати ключове повідомлення для кожної.
3. Проаналізувати власний (або запропонований) академічний профіль науковця й запропонувати шляхи його вдосконалення.

Семінар 2 (Тема 2, 3 год.). Структура наукової аргументації

Питання для обговорення:

1. Теза, аргумент, демонстрація: вимоги до кожного елемента.
2. Модель аргументації С. Тулміна (дані – підстава – обґрунтування – застереження – модальність) та її застосування в психології.

3. Види аргументів: до фактів, до теорії, до методу, до авторитету, до аналогії; їхня доказова сила.
4. Ієрархія доказовості в психологічних дослідженнях; сила доказу й межі узагальнення.

Практичні завдання:

1. Сформулювати тезу власного дослідження та перевірити її за вимогами ясності, визначеності й незмінності.
2. Побудувати аргументаційну схему за моделлю Тулміна для одного з положень, що виносяться на захист.
3. Ранжувати підібрані аргументи за доказовою силою та обґрунтувати ранжування.

Семінар 3 (Тема 3, 3 год.). Логічні помилки та некоректні прийоми полеміки

Питання для обговорення:

1. Помилки щодо тези (підміна тези, втрата тези) та щодо аргументів (хибна підстава, коло в доведенні).
2. Некоректні прийоми полеміки: *ad hominem*, «солом'яне опудало», хибна дилема, апеляція до більшості й до авторитету.
3. Когнітивні упередження дослідника: підтверджувальне упередження, *HARKing*, *p-hacking*, упередження публікації.
4. Надінтерпретація результатів: кореляція і причинність, узагальнення за межі вибірки, мова «доведено» і «виявлено».

Практичні завдання:

1. Знайти й класифікувати логічні помилки у запропонованих фрагментах наукових і науково-популярних текстів.
2. Провести самоперевірку розділу власної роботи на надінтерпретацію та переформулювати три твердження коректно.
3. Відпрацювати коректну реакцію на некоректний прийом у дискусії (мікродебати).

Семінар 4 (Тема 4, 3 год.). Письмова наукова комунікація

Питання для обговорення:

1. Логіка *IMRaD* і аргументаційна функція кожного розділу.
2. Жанрові вимоги до анотації, тез, наукової статті, розділу дисертації, супровідного листа до редакції.
3. Абзац як одиниця аргументації; тематичне речення, розгортання, доказ, висновок.
4. Академічний стиль: точність, безособовість, хеджування, коректність покликань.

Практичні завдання:

1. Написати структуровану анотацію власного дослідження (до 250 слів) українською та англійською мовами.
2. Підготувати тези доповіді обсягом до 3000 знаків за жанровими вимогами.
3. Написати розгорнутий аргументаційний абзац і здійснити взаємне рецензування в парах.

Семінар 5 (Тема 5, 3 год.). Усна презентація результатів дослідження

Питання для обговорення:

1. Композиція наукової доповіді: зачин, проблема, метод, результат, висновок, перспективи.
2. Регламент і темп: доповідь на 7, 10 і 15 хвилин; управління увагою аудиторії.
3. Візуалізація даних: принципи чесної графіки, типові помилки слайдів, співвідношення тексту й зображення.
4. Науковий постер: структура, композиція, супровідний виступ.

Практичні завдання:

1. Підготувати й виголосити доповідь на 7 хвилин за матеріалами власного дослідження (з відеозаписом).

2. Розробити макет постера або серію з п'яти слайдів із візуалізацією ключового результату.
3. Провести розбір записаних виступів за оцінною рубрикою (структура – аргументація – контакт з аудиторією – регламент).

Семінар 6 (Тема 6, 3 год.). Наукова дискусія та рецензування

Питання для обговорення:

1. Peer review: види, принципи, структура рецензії, етика рецензента.
2. Типологія зауважень і стратегії відповіді на них.
3. Асертивність у науковій дискусії: захист позиції без агресії та поступливості.
4. Управління запереченнями та складними запитаннями під час захисту.

Практичні завдання:

1. Написати структуровану рецензію на текст колеги за наданою рубрикою.
2. Підготувати письмову відповідь рецензентові (response letter) на отримані зауваження.
3. Рольова гра «автор – рецензент – редактор»: відпрацювання комунікації в редакційному процесі.

Семінар 7 (Тема 7, 3 год.). Популяризація психологічного знання

Питання для обговорення:

1. Комунікація з нефаховими аудиторіями: запити, очікування, бар'єри.
2. Наративні засоби популяризації та межі допустимого спрощення.
3. Ризики: сенсаційність, стигматизація, псевдонаукові інтерпретації, «нейроміфи».
4. Комунікація психологічного знання в умовах війни та суспільних криз; відповідальність науковця.

Практичні завдання:

1. Підготувати науково-популярний текст (до 2000 знаків) або двохвилинний усний виклад результатів свого дослідження для широкої аудиторії.
2. Проаналізувати медійну публікацію на психологічну тему й виявити викривлення наукового змісту.
3. Скласти набір відповідей на типові «незручні» запитання журналіста чи нефахової аудиторії до свого дослідження.

Семінар 8 (Тема 8, 3 год.). Етика наукової комунікації та цифрові інструменти

Питання для обговорення:

1. Етичні норми комунікації: авторство, порядок авторів, подяки, конфлікт інтересів.
2. Академічна доброчесність у цитуванні: цитата, парафраз, самоцитування, коректні покликання.
3. Відкрита наука та прозорість комунікації: препринти, дані, матеріали дослідження.
4. Генеративний штучний інтелект у науковій комунікації: допустимі сценарії, декларування, ризики й відповідальність.

Практичні завдання:

1. Проаналізувати етичний кейс наукової комунікації (авторство, конфлікт інтересів, повторна публікація) і запропонувати рішення.
2. Перевірити фрагмент власного тексту на коректність цитування та оформлення покликань.
3. Скласти проєкт декларації про використання цифрових інструментів і ШІ для власної публікації.

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота (54 год.) забезпечує поглиблене опанування дисципліни, відпрацювання комунікативних умінь і послідовну підготовку індивідуального науково-комунікаційного портфоліо. Основні види: опрацювання джерел; аналітичне читання й реконструкція аргументації наукових текстів; підготовка письмових матеріалів різних жанрів; підготовка виступів і візуальних матеріалів; взаємне рецензування; підготовка до модульних контрольних робіт і заліку.

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Опрацювання моделей наукової комунікації; побудова карти комунікації власного дослідження; впорядкування академічного профілю.	7	Карта комунікації
Тема 2	Реконструкція аргументації двох наукових статей за моделлю Тулміна; добір доказової бази до положень дисертації.	7	Аргументаційна схема
Тема 3	Аналіз текстів на логічні помилки та надінтерпретацію; самоперевірка власного тексту.	7	Аналітичне завдання
Тема 4	Підготовка анотації (укр./англ.) і тез доповіді; доопрацювання аргументаційного абзацу. Етап 1 портфоліо.	7	Анотація, тези
Тема 5	Підготовка доповіді та презентації (постера) за результатами власного дослідження; аналіз відеозапису виступу.	7	Презентація / постер
Тема 6	Написання рецензії на текст колеги та відповіді рецензентові; підготовка до дискусії.	6	Рецензія, response letter
Тема 7	Підготовка науково-популярного викладу результатів; аналіз медійної публікації.	6	Популярний текст
Тема 8	Складання декларації про використання цифрових інструментів і ШІ; оформлення та захист портфоліо. Етап 2 портфоліо.	7	Захист портфоліо
Разом		54	

3. Методичні рекомендації до індивідуального науково-комунікаційного портфоліо

Індивідуальне науково-комунікаційне портфоліо є наскрізним практичним завданням курсу. Мета – сформувати вміння системно комунікувати результати власного дисертаційного дослідження у письмовій та усній формах із дотриманням логічних, жанрових і етичних вимог. Портфоліо виконується на матеріалі теми дисертації здобувача і оцінюється у два етапи (до 15 балів кожен, разом до 30 балів).

Рекомендований склад портфоліо:

1. Анотація дослідження українською та англійською мовами (до 250 слів кожна).
2. Тези доповіді, оформлені за вимогами наукової конференції (до 3000 знаків).
3. Розгорнутий аргументаційний блок: теза, що виноситься на захист, аргументаційна схема, доказова база, застереження щодо меж узагальнення.
4. Презентація (до 10 слайдів) або науковий постер із візуалізацією ключового результату.
5. Текст конференційної доповіді на 7-10 хвилин.
6. Рецензія на роботу колеги та письмова відповідь на рецензію власної роботи.
7. Науково-популярний виклад результатів для нефахової аудиторії.
8. Декларація про використання цифрових інструментів і штучного інтелекту.
9. Рефлексивний самозвіт: комунікаційні сильні сторони, зони розвитку, індивідуальний план удосконалення.

Критерії оцінювання портфоліо (30 балів): відповідність жанровим вимогам і структурі матеріалів (до 5); логічна коректність і достатність аргументації (до 5); мовна та стильова якість, коректність покликань і оформлення (до 5); композиція, переконливість і регламентованість публічного виступу (до 5); якість візуалізації даних (до 5); коректність і асертивність відповідей на зауваження, глибина рефлексії та дотримання етичних вимог (до 5).

4. Банк завдань для модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі й охоплює матеріал відповідного змістового модуля. Кожен варіант формується з тестових завдань закритої форми, завдань на відповідність та відкритих (проблемних) завдань. Оцінювання здійснюється до 15 балів за кожну МКР.

Модульна контрольна робота 1 (змістовий модуль 1, теми 1-4)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Наукова комунікація – це: а) виключно оприлюднення статей; б) система обміну науковою інформацією між учасниками наукової діяльності та із суспільством; в) різновид реклами; г) діловодство.
2. Теза в аргументації – це: а) джерело; б) положення, істинність якого обґрунтовують; в) висновок дослідження; г) приклад.
3. Демонстрація в структурі доведення – це: а) ілюстрація; б) логічний зв'язок між аргументами й тезою; в) презентація; г) експеримент.
4. До обов'язкових вимог до тези належить: а) складність; б) ясність, визначеність і незмінність упродовж доведення; в) новизна формулювання; г) стислість.
5. У моделі аргументації С. Тулміна елемент «warrant» (підстава) виконує функцію: а) фіксації даних; б) обґрунтування переходу від даних до твердження; в) заперечення тези; г) оформлення покликань.
6. Підміна тези – це помилка стосовно: а) аргументів; б) тези; в) демонстрації; г) оформлення.
7. Аргумент *ad hominem* – це: а) покликання на дані; б) перенесення критики з позиції на особу опонента; в) апеляція до аналогії; г) статистичний доказ.
8. Структура IMRaD передбачає послідовність: а) вступ – методи – результати – обговорення; б) вступ – висновки – методи – результати; в) методи – вступ – обговорення – результати; г) анотація – додатки – методи – вступ.
9. Хеджування в академічному письмі – це: а) приховування результатів; б) мовне пом'якшення категоричності тверджень відповідно до сили доказу; в) скорочення тексту; г) переклад.
10. Твердження «кореляція між змінними свідчить про причинний вплив» є: а) коректним висновком; б) типовою надінтерпретацією; в) гіпотезою; г) описовою статистикою.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між елементом структури доведення (теза, аргумент, демонстрація) та його функцією.
2. Установіть відповідність між логічною помилкою («солом'яне опудало», коло в доведенні, хибна дилема, *ad hominem*) та її описом.
3. Установіть відповідність між академічним жанром (анотація, тези, стаття, супровідний лист) та його комунікативним завданням.

Частина В. Відкриті (проблемні) завдання.

1. Розкрийте структуру наукової аргументації та вимоги до її елементів.
2. Схарактеризуйте модель аргументації С. Тулміна та покажіть її застосування на прикладі психологічного дослідження.
3. Проаналізуйте наведений фрагмент наукового тексту: визначте тезу, аргументи та виявіть логічні помилки.
4. Побудуйте аргументаційну схему для положення, що виноситься на захист у Вашому дослідженні.

Модульна контрольна робота 2 (змістовий модуль 2, теми 5-8)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Оптимальна композиція конференційної доповіді передбачає: а) повний переказ тексту статті; б) проблема – метод – результат – висновок – перспективи; в) лише демонстрацію таблиць; г) огляд літератури.

2. Основна вимога до візуалізації даних у науковій презентації: а) максимальна декоративність; б) чесність подання й відповідність шкали даним; в) відсутність підписів; г) об'ємні ефекти.
3. Науковий постер призначений для: а) заміни статті; б) стислого візуального подання дослідження з подальшим усним поясненням; в) рекламного оголошення; г) звіту кафедри.
4. Подвійне сліпе рецензування означає, що: а) рецензент і автор не знають одне одного; б) рецензію пишуть двоє; в) автор обирає рецензента; г) рецензія публікується.
5. Асертивна відповідь на критику передбачає: а) поступливість; б) визнання обґрунтованого зауваження та аргументований захист позиції; в) ігнорування; г) зустрічну критику особи.
6. Response letter (відповідь рецензентові) містить: а) лише подяку; б) послідовні відповіді на кожне зауваження із зазначенням внесених змін; в) новий текст статті; г) скаргу редакторів.
7. Основним ризиком популяризації психологічного знання є: а) доступність викладу; б) надмірне спрощення, сенсаційність і стигматизація; в) використання прикладів; г) стислість.
8. Конфлікт інтересів у науковій публікації має бути: а) прихований; б) задекларований; в) обговорений усно; г) неважливий.
9. Критерієм авторства наукової публікації є: а) посада; б) істотний внесок у дослідження та відповідальність за його зміст; в) стаж; г) членство в кафедрі.
10. Використання генеративного штучного інтелекту в підготовці наукового тексту є прийнятним за умови: а) анонімності; б) прозорого декларування, критичної перевірки та збереження авторської відповідальності; в) повного делегування висновків; г) заборони покликань.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між типом аудиторії (фахова, міждисциплінарна, нефахова) та комунікативною стратегією.
2. Установіть відповідність між типом зауваження рецензента (методологічне, змістове, редакційне) та стратегією відповіді.
3. Установіть відповідність між порушенням етики комунікації (самоплагіат, «почесне» авторство, приховування конфлікту інтересів) та його змістом.

Частина В. Відкриті (проблемні) завдання.

1. Розкрийте принципи побудови усної доповіді та вимоги до візуалізації результатів дослідження.
2. Схарактеризуйте процедуру рецензування та структуру відповіді рецензентів.
3. Опишіть етичні вимоги до наукової комунікації та правила декларування використання ІІІ.
4. Складіть план комунікації результатів власного дослідження для фахової та нефахової аудиторій.

5. Перелік питань до заліку

1. Наукова комунікація: сутність, функції, моделі.
2. Формальні й неформальні канали наукової комунікації.
3. Система академічних жанрів у психології.
4. Комунікаційний профіль дослідника та наукові ідентифікатори.
5. Аудиторії наукової комунікації та стратегії адресації.
6. Структура доведення: теза, аргумент, демонстрація.
7. Вимоги до тези та типові помилки щодо неї.
8. Вимоги до аргументів; хибна підстава та коло в доведенні.
9. Модель аргументації С. Тулміна.
10. Види аргументів та їхня доказова сила в психології.
11. Спростування та контраргументація.
12. Ієрархія доказовості в психологічних дослідженнях.

13. Логічні помилки в науковому тексті: типологія.
14. Некоректні прийоми полеміки та способи протидії їм.
15. Когнітивні упередження дослідника (HARKing, p-hacking, підтверджувальне упередження).
16. Надінтерпретація результатів: причини та способи запобігання.
17. Логіка IMRaD та аргументаційна функція розділів.
18. Анотація: жанрові вимоги та структура.
19. Тези доповіді: вимоги до змісту й обсягу.
20. Наукова стаття: композиція та аргументаційна лінія.
21. Академічний стиль: точність, безособовість, хеджування.
22. Абзац як одиниця аргументації в науковому тексті.
23. Композиція усної наукової доповіді.
24. Управління регламентом і увагою аудиторії.
25. Принципи чесної візуалізації даних; типові помилки слайдів.
26. Науковий постер: структура та супровідний виступ.
27. Наукова дискусія: правила ведення та ролі учасників.
28. Рецензування: види, принципи, структура рецензії.
29. Стратегії відповіді на зауваження рецензентів.
30. Асертивність науковця та управління запереченнями.
31. Комунікація результатів під час публічного захисту дисертації.
32. Популяризація наукового знання: засоби та межі спрощення.
33. Ризики стигматизації та «нейроміфів» у публічній комунікації психології.
34. Комунікація психологічного знання в умовах війни та суспільних криз.
35. Авторство, порядок авторів, подяки, конфлікт інтересів.
36. Академічна доброчесність у цитуванні та покликаннях.
37. Відкрита наука та прозорість наукової комунікації.
38. Цифрові інструменти й генеративний ШІ в науковій комунікації: можливості, ризики, декларування.
39. Англomовна наукова комунікація: особливості та типові труднощі.
40. Індивідуальна стратегія наукової комунікації та планування професійного розвитку.